

V Bruseli 30. 5. 2017
COM(2017) 290 final

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**Dôsledky na rozpočet Európskej únie na rok 2018 a ďalšie roky v prípade neprijatia
strednodobej revízie viacročného finančného rámca na roky 2014 – 2020**

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Dôsledky na rozpočet Európskej únie na rok 2018 a ďalšie roky v prípade neprijatia strednodobej revízie viacročného finančného rámca na roky 2014 – 2020

Návrh rozpočtu na rok 2018¹ predložila Komisia 30. mája 2017 na základe predpokladu, že bude schválená strednodobá revízia viacročného finančného rámca. V tomto oznámení sa skúmajú dôsledky neprijatia tejto revízie.

1. Výzvy pre rozpočet Európskej únie

Európska únia (EÚ) má obmedzený rozpočet (približne 1 % hrubého národného dôchodku EÚ), ale tento rozpočet je rozhodujúcim nástrojom Únie na dosahovanie výsledkov pre jej občanov. Je to najmä investičný rozpočet so združovaním zdrojov v oblastiach, v ktorých majú opatrenia EÚ zmysel, ako sú: zlepšovanie dopravných, komunikačných a energetických sietí vo všetkých krajinách EÚ, ochrana životného prostredia a rozvoj vidieckych oblastí, zvyšovanie konkurencieschopnosti hospodárstva, pomoc výskumníkom pri vytváraní cezhraničných skupín a mladým ľuďom pri štúdiu v zahraničí, presadzovanie súdržnosti medzi regiónmi.

Rozpočet EÚ je takisto faktorom stability a predvídateľnosti. Má určený päť- až sedemročný rámec prostredníctvom viacročného finančného rámca (VFR), v ktorom sa stanovujú maximálne ročné sumy, ktoré môže EÚ každý rok minúť v rôznych oblastiach politiky. Dnes však podoba rozpočtu EÚ čelí významným problémom vo svete, ktorý sa stal zložitejším a nepredvídateľnejším.

Európska únia sa musí vyrovnáť so škálou významných dlhodobých problémov. Tvárou v tvár účinkom najhoršej hospodárskej krízy od druhej svetovej vojny sa musí trvalo vrátiť k rastu a riešiť vylúčenie či nezamestnanosť mládeže. Migračná kríza odhalila, že EÚ musí nielen poskytovať humanitárnu pomoc a útočisko pre utečencov, ale poukázala aj na to, že je dôležité, aby EÚ chránila svoje hranice a riešila základné príčiny migrácie. Našimi spoločnosťami otriasli teroristické útoky, ktoré si vyžadujú účinnejšiu bezpečnostnú a spravodajskú spoluprácu. Prostredníctvom rozpočtu EÚ by malo byť možné nielen plnenie pôvodných plánov VFR, ale aj pohotovú prispôsobenosť sa novým problémom a rýchle dosahovanie výsledkov v teréne.

Plnenie rozpočtu EÚ bolo doposiaľ čo najpružnejšie, aby bolo možné reagovať na meniace sa okolnosti: nevyužitú rezervu a dostupnú flexibilitu sa intenzívne využívali najmä na a) zriadenie Európskeho fondu pre strategické investície (EFSI) v rámci Investičného plánu pre Európu; b) reakciu na migračnú, utečeneckú a bezpečnostnú krízu a c) pomoc s financovaním nových iniciatív, ako je iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí,

¹ Výkaz odhadov Európskej komisie na rozpočtový rok 2018 [SEC(2017) 250, máj 2017].

európsky zbor solidarity, ako aj nadchádzajúci návrh na zavedenie programu rozvoja európskeho obranného priemyslu.

Schopnosť rozpočtu EÚ reagovať na ďalšie nepredvídané udalosti v období rokov 2017 – 2020 je teraz závažne obmedzená.

2. Široká politická dohoda o strednodobej revízií

Komisia navrhla strednodobú revíziu súčasného viacročného finančného rámca na roky 2014 – 2020 v septembri 2016. Hlavným cieľom bolo zvýšiť dostupné financovanie a možnosti flexibility s cieľom pokračovať v poskytovaní primeranej rozpočtovej reakcie na dve hlavné politické priority – rast a zamestnanosť a reakciu na migráciu – a posilniť flexibilitu a pohotovosť rozpočtu.

Po intenzívnych rokovaniach medzi tromi inštitúciami bola 7. marca 2017 v Rade dosiahnutá jednomyselná dohoda a Európsky parlament 5. apríla súhlasil s kompromisným balíkom strednodobej revízie vrátane revízie nariadenia o VFR, ako aj viacerých politických dohôd týkajúcich sa najmä posilnenia osobitných programov.

V súlade s príslušnými postupmi mala Rada pre všeobecné záležitosti 25. apríla dať konečný súhlas s viacročným finančným rámcom v polovici jeho trvania. V poslednej minúte bol však tento bod na žiadosť Spojeného kráľovstva stiahnutý z programu. Predložené argumenty súvisia s takzvaným obdobím „purdah“ (oficiálnym obdobím pred voľbami, počas ktorého vláda nemôže prijímať žiadne významné rozhodnutia).

Formálne prijatie v Rade sa očakáva krátko po voľbách v Spojenom kráľovstve, ktoré sa uskutočnia 8. júna, keď už vláda Spojeného kráľovstva nebude obmedzovaná pravidlami upravujúcimi obdobie pred voľbami.

Vzhľadom na širokú politickú dohodu v Európskom parlamente aj v Rade sa v návrhu rozpočtu na rok 2018 už predpokladá toto formálne prijatie a návrh zahŕňa prvky balíka strednodobej revízie, ktoré sa týkajú roka 2018.

3. Čo poskytuje strednodobá revízia?

Strednodobá revízia poskytne EÚ dôležitý manévrovací priestor pre reakcie na nový vývoj do roku 2020. Aj keď sa nezvyšujú celkové rozpočtové stropy, umožňuje sa zvýšenie výdavkov a dodatočná flexibilita v prípade určitých oblastí, na ktorých sa dohodli Európsky parlament a Rada.

V rámci schváleného celkového stropu VFR strednodobá revízia zahŕňa potenciálne zvýšenie výdavkov vo výške asi 6 miliárd EUR v období rokov 2017 – 2020, najmä v takých oblastiach ako:

- nezamestnanosť mladých ľudí (1,2 miliardy EUR pre iniciatívu na podporu zamestnanosti mladých ľudí, ktoré sa budú rovnakou sumou financovať prostredníctvom Európskeho sociálneho fondu),

- bezpečnosť a vnútorný rozmer migrácie v rámci EÚ (2,5 miliardy EUR pre také programy ako európska pohraničná a pobrežná stráž, EUROPOL, Agentúra Európskej únie pre azyl, nový systém vstup/výstup a núdzová podpora pre utečencov),
- riešenie základných príčin migrácie (1,4 miliardy EUR, najmä pre nový rámec pre partnerstvo s africkými krajinami a Európsky fond pre trvalo udržateľný rozvoj (EFSD) ako súčasť vonkajšieho investičného plánu),
- program Erasmus+ (100 miliónov EUR, vrátane príspevku pre nový európsky zbor solidarity),
- posilnenie úspešných programov na podporu rastu (775 miliónov EUR pre program Horizont 2020, Nástroj na prepájanie Európy (NPE), programy COSME, EFSI-2 a Wifi4EU).

Dohoda by ďalej poskytla významnú dodatočnú pružnosť na financovanie nových núdzových situácií (najmenej 1,3 miliardy EUR k dispozícii okamžite od roku 2017). Ide o kľúčový bod, keďže bez zvýšenej flexibility by reakcia Európskej únie na akýkoľvek možný nepredvídaný vývoj v nadechádzajúcich troch rokoch bola mimoriadne obmedzená.

Strednodobá revízia napokon poskytne dodatočnú flexibilitu na presun nevyužitých platobných rezerv na roky 2019 – 2020, čím vznikne ďalšia úroveň zabezpečenia. Pomocou nej sa v týchto rokoch zabezpečia dostatočné stropy pre platby, ktoré umožnia včasnú úhradu všetkých faktúr z vykonávania štrukturálnych fondov bez nahromadenia neuhradených účtov, ako to bolo v prípade obdobia rokov 2013 – 2015, čo vyvolalo veľké znepokojenie Európskeho parlamentu.

4. Čo sa stane, ak by sa strednodobá revízia neprijala?

Niektoré prvky strednodobej revízie boli schválené spoluzákonodarcom a sú už zahrnuté v rozpočte na rok 2017 (najmä 750 miliónov EUR pre rámec partnerstva s africkými krajinami), alebo sa čoskoro začlenia prostredníctvom politicky vopred schválených opravných rozpočtov na rok 2017 (prvá tranža vo výške 500 miliónov EUR na iniciatívu na podporu zamestnanosti mladých ľudí a 275 miliónov EUR na Európsky fond pre trvalo udržateľný rozvoj).

Všetky ostatné uvedené prvky dodatočných výdavkov týkajúce sa rokov 2018 – 2020 by však boli ohrozené, keďže ich už nemožno považovať za politicky vopred schválené.

Týka sa to predovšetkým zostávajúcich 700 miliónov EUR na iniciatívu na podporu zamestnanosti mladých ľudí – čo by bolo negatívnym signálom Európy pre jej mladých ľudí, ktorí potrebujú podporu –, a ďalších fondov na podporu vzdelávania, výskumu, investícií a rastu. Ovplyvnený by bol program Horizont 2020, ktorým sa podporuje spolupráca v oblasti výskumu a inovačné malé a stredné podniky, a Nástroj na prepájanie Európy v oblasti dopravy, ktorý slúži na budovanie transeurópskych sietí. Znamenalo by to nedostatok financovania pre program Wifi4EU, ktorého návrh sa zameriava na poskytovanie bezplatného pripojenia na bezdrôtovú miestnu počítačovú sieť komunitám v celej Únii, ako aj pre nové návrhy, ako sú európsky zbor solidarity a akčný plán v oblasti obrany. Spochybnené

by mohli byť aj finančné prostriedky potrebné na našu reakciu na migráciu a na kontrolu vonkajších hraníc, najmä pokiaľ ide o dublinské nariadenie alebo kapacitu makrofinančnej pomoci, keďže niektoré návrhy Komisie ešte neboli prijaté Európskym parlamentom a Radou.

Okrem toho nebude k dispozícii dodatočná flexibilita, čím sa závažne obmedzí schopnosť rozpočtu EÚ zabezpečovať zmysluplnú finančnú reakciu na nepredvídané udalosti, najmä v oblasti migrácie, napríklad v prípade, ak by Európska rada rozhodla o predĺžení nástroja pre utečencov v Turecku.

Pokiaľ ide o návrh rozpočtu na rok 2018, v prípade neschválenia strednodobej revízie by si jediná flexibilita, ktorá je k dispozícii na financovanie dodatočných výdavkov týkajúcich sa migrácie, bezpečnosti či potenciálneho predĺženia nástroja pre utečencov v Turecku, vyžadovala zníženie dostupných rezerv v iných oblastiach politiky, ako je poľnohospodárstvo.

Ďalším príkladom priamych dôsledkov neprijatia strednodobej revízie je solidárna podpora v prípade prírodných katastrof, o ktorú požiadalo Taliansko na zvládnutie ničivých následkov zemetrasení, ktoré nastali v roku 2016. Bez flexibility, ktorú poskytuje strednodobá revízia, by EÚ zostali len veľmi obmedzené finančné prostriedky na to, aby mohla konať v tomto prípade alebo v prípade akejkoľvek veľkej prírodnej katastrofy, ďalšej medzinárodnej krízy alebo akejkoľvek inej nepredvídanej udalosti.

Všetky tieto dôsledky by sa vnímali ako nedostatok európskej jednoty a schopnosti reagovať na akúkoľvek náhlu krízu.

5. Príprava budúcnosti

Ako sa uvádzalo v bielej knihe o budúcnosti EÚ, Európa za uplynulých 60 rokov urobila veľa pre svojich občanov. Hoci v súčasnosti existuje silná podpora európskeho projektu a pevné očakávania, že Únia môže robiť viac pre spoločné dobro, zároveň sa prehlbuje rozdiel medzi očakávaniami a schopnosťou EÚ tieto očakávania plniť, najmä preto, lebo jej finančné prostriedky sú obmedzené.

Rýchle prijatie strednodobej revízie je rozhodujúcim krokom správnym smerom. Umožní zlepšiť bezpečnosť, riadiť migračné toky, ukončiť nedostatok investícií vyplývajúci z finančnej a hospodárskej krízy, ako aj podporiť zamestnanosť, najmä zamestnanosť mladých ľudí.

Naopak, neprijatie strednodobej revízie by si vyžadovalo okamžitú úpravu rozpočtu na rok 2018 a znížilo by schopnosť rozpočtu EÚ reagovať na akékoľvek núdzové situácie.